

УДК 340.0: 342.5

Назаренко П.Г.<sup>1</sup>, Заворуєв К.В.<sup>2</sup>

<sup>1</sup> канд. юрид. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

<sup>2</sup> студ. гр. Ю-119 НУ «Запорізька політехніка»

### **ПІДГОТОВЧИЙ ЕТАП ОГЛЯДУ МІСЦЯ ПОДІЇ**

Важливу роль у поліпшенні криміногенної ситуації в країні відіграє своєчасне розкриття і розслідування злочинів, успіх яких значною мірою визначається якістю та ефективністю проведення початкових слідчих (розшукових) дій, найважливішим з яких є огляд.

Саме в ході огляду відбувається виявлення, фіксація, вилучення, а нерідко і дослідження слідів злочину, які є найважливішими джерелами доказової інформації про обставини вчинення злочину та осіб, до нього причетних. Про особливу значущість огляду свідчить і той факт, що його проведення спрямоване на одержання інформації з матеріальних слідів злочинів, тобто з об'єктивних носіїв, що сприяє реальній об'єктивізації процесу доказування при розкритті та розслідуванні злочинів.

Огляд є однією з невідкладних слідчих (розшукових) дій, за допомогою якого може бути отримана важлива інформація, що здатна вплинути на ефективність розкриття злочину. Оглядом називається слідча (розшукова) дія, яка полягає у безпосередньому сприйнятті об'єктів з метою виявлення та фіксації відомостей щодо обставин вчинення кримінального правопорушення.

Оглядом є самостійна слідча (розшукова) дія. Сутність огляду полягає в тому, що слідчий за допомогою своїх органів почуттів переконується в існуванні і характері фактів, що мають доказове значення.

При огляді слідчий не тільки спостерігає, але й проводить вимірювання, фотографування, звуко- чи відеозапис, складає плани і схеми, виготовляє графічні зображення оглянутого місця чи окремих речей, виготовляє відбитки та зліпки, оглядає і вилучає речі і документи, які мають значення для кримінального провадження (ч. 7 ст. 237 КПК України).

На підставі цього слідчий висуває версії про характер події і його учасників, про місце перебування злочинця, викраденого майна та інших об'єктів, що мають доказове значення, про наслідки злочину тощо. Крім того, при проведенні огляду переслідуються мета встановити обставини, що сприяли вчиненню злочину. У багатьох випадках він є засобом одержання таких фактичних даних, що не можуть бути добуті іншим шляхом. Результати огляду, особливо такого його виду, як огляд місця події, дозволяють слідчому визначити спрямованість розслідування, уявити механізм розслідуваної події, особистість злочинця.

Існують наступні види огляду: огляд місця події; огляд трупа, в тому числі пов'язаний з екструзією; огляд речей; огляд документів; огляд місцевості; огляд приміщення.

Підготовчий етап огляду місця події починається з моменту прийняття суб'єктом розслідування рішення про проведення огляду. Прийнявши таке рішення, суб'єкт розслідування повинен:

– забезпечити охорону місця події до свого прибуття, тобто забезпечити збереження і недоторканність обстановки і слідів кримінального правопорушення;

– вжити заходів до запобігання або ослаблення шкідливих наслідків кримінального правопорушення;

– забезпечити до моменту свого прибуття присутність поблизу від місця події осіб, які можуть дати необхідну інформацію: очевидців події, якщо вони відомі, інших свідків;

– визначити, яких спеціалістів варто залучити до участі в огляді, забезпечити їх прибуття;

– внести пропозиції про склад слідчо-оперативної групи, що виїжджає на місце огляду;

– перевірити готовність технічних засобів огляду.

З моменту прибуття на місце події починається другий період підготовчого етапу. Безпосередньому огляду передують:

– вжиття заходів для надання необхідної медичної допомоги потерпілим, якщо вона не була надана;

– видалення з місця події всіх сторонніх осіб;

– залучення, при необхідності, до участі в огляді понятих і остаточне визначення кола інших учасників огляду; інструктаж учасників огляду;

– збирання, шляхом опитування, попередніх відомостей, які повинні бути враховані при огляді; встановлення, які зміни, ким і з якою метою були зроблені на місці події;

– проведення інших невідкладних дій і вжиття заходів, спрямованих на поліпшення умов огляду (забезпечення додаткового освітлення тощо).

Як на цьому, так і на наступних етапах паралельно з оглядом здійснюються необхідні пошукові заходи, наприклад переслідування правопорушника, застосування службово-розшукової собаки.

Враховуючи важливість і значущість огляду як слідчої (розшукової) дії, практичним працівникам правоохоронних органів необхідно постійно підвищувати свій професійний рівень, бути в курсі можливостей кримінального процесу та криміналістики, використовувати позитивний досвід застосування науково-технічних засобів, прийомів і методів пошуку доказів у кримінальному провадженні.